

Izhaja vsak četrtek
in velja a poštino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom

za celo leto 3 gld. — kr.

„ pol leta „ 60 „

„ četrt leta — „ 80 „

Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
seminarju (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu

po 5 kr. — Rokopisi

se ne vračajo, nepla-

čani listi se ne spre-

jemajo. —

Za oznanila se pla-

čuje od navadne vrsti-

ce, če se natisne en-

krat 8 kr., dvakrat 12

kr., trikrat 16 kr.

Kaj zahtevajo sedaj slovenski narodnjaki?

Slovenecem ni treba plašiti se. Naslonjeni smo na južno slovanstvo, na Hrvate in Srbe avstrijskega cesarstva. Zasedene imamo dežele od Mure in Drave do Jadranskega morja, neizmerno važne za celo cesarstvo posebno sedaj, ko je začel Italijan po njih grabiti. Slovenci smo za Avstrijo živ jez proti Italiji. Ta resnica prodira čedalje bolj in bo mnogo pripomagal, da Slovenci enkrat res dobimo, česar nam je treba, ako hočemo kot Slovenci živeti in na podlagi narodnej napredovati. Pristopile so še srečne volitve v državni zbor. Zmagali smo povsod razun na Koroškem. Ustavoversko ministerstvo se je umaknilo Slovanom pravičnejšemu. Zato je prav in celó hvale vredno, da slovenski narodnjaki, naprej narodni poslanci, ugodno priliko porabljajo ter živahneje poudarjajo narodne tirjatve Slovencev. Veseli pa nas, da zamoremo svojim bralcem naznaniti, kako se to zlasti v središču slovenstva, na Kranjskem, v beli Ljubljani, vrši opazno, modro in krepko.

Dne 18. avgusta, na rojstni den svitlega cesarja, so se zbrali slovenski deželni in državni poslanci ter šli pod vodstvom gosp. dr. Bleiweissa pred ces. kralj. deželnega zastopnika cesarju čestitat v imenu Slovencev, ki so jih v poslance bili izvolili. Starosta slovenskih narodnjakov g. dr. Bleiweiss je čestital s temi znamenitimi besedami: „deželni in državni poslanci, ki so zdaj v Ljubljani, poprijemljemo slavnostno priliko današnjega godu Njih Veličanstva, da Vas kot zastopnika deželnega predsednika prosimo, čute vedne zvestobe in udanosti našemu najmilostljivejšemu cesarju poročati. Slovenski narod bil je ob vsakem času trdna podpora habsburškemu prestolu in bode to zmirom ostal, a mi poslanci tega zvestega ljudstva slovenskega obetamo, da hočemo ministre, katere je sedaj svitli cesar poklical, in kateri imajo nalog srečnejšo dobo v Avstriji začeti, po vsej moči podpirati povsod, kder bodo oni za pravico stali in se krivici protivili, da se bodo enkrat znamenite cesarjeve besede uresničile:

naj bode mir med mojimi narodi“. Tako je govoril g. dr. Bleiweiss v imenu in gotovo tudi iz src vseh Slovencev. Cesarju se je to brž po telegrafu naznanilo!

Na Kranjskem je tolika večina Slovencev, da so celó po liberalno-nemškem volilnem redu Slovenci deželni zbor kranjski imeli v svojih rokah vselej, kedar se je količkaj pravično in svobodno volilo. Pred dvema letoma pa so nemčurji tako pritiskali pri volitvah, da so Slovenci propali. Dobili so 16 narodnih poslancev proti 20 liberalno-nemškutarskim. Ugovarjanje, dokazivanje, da so se godile goropadne krivice, da so nemčurji glasove kupovali, ni pomagalo nič. Kaj takega je mogoče bilo le pod ministerstvom Auersberg-Lasserjevim. To ministerstvo je odstopilo in kranjski narodni poslanci so grofu Taaffeju, predsedniku novega ministerstva, doposlali prošnjo, naj blagovoli deželni zbor kranjski razpustiti in nove volitve razpisati. To je bil drugi korak, tretji in četrti pa se pripravlja v slovenskih novinah. Nedavno je ljubljanski „Slovenec“ objavil načrt, po katerem bi se šolstvo imelo po slovenskih deželah tako preurediti, da bi se Slovenecem narodne pravice ne krhale, slovenski jezik ne zatiral, ampak gojil in razvijal. Sestavek je nemčurske liste, pisane in kričaje hudo iznemiril. Prav osupnilo jih je pa, ko je ljubljanski „Slov. Narod“ razglasil to, kar Slovenci tirjamo zastran sodnij. In vendar je to, kar ondi beremo, čista resnica, očitna pravica. Beremo namreč: Slovenci morajo sedaj najvažnejša pisma, ki so v nemškem jeziku pisana, podpisavati, na primer: kazenska zaslišanja, kjer gre večkrat za življenje, kupne nagodbe, s katerimi prodajalec vse svoje premoženje proda, dolžna pisma, menjice, ženitne nagodbe, razprave zapuščin, oporoke itd. Kakšen obraz bi naredil Nemec, če bi se od njega terjalo, da naj podpiše zapisnike ali pisma, ki niso v nemškem jeziku napravljena. Enake dolžnosti, enake pravice, mi vsi plačujemo enake davke. K pravicam spada tudi prirojena pravica, v vseh zadevah svojega materinega jezika posluževati se,

Kar sodnije zadeva, bi se morale nadsodnije v Gradcu in v Trstu odpraviti, in bi se morala napraviti nadsodnija v Ljubljani za Kranjsko, Istro, Goriško, za Trst, spodnje Štajersko in spodnje Koroško. Nemški deli Štajerskega in Koroškega pa bi se morali prirediti nadsodnji na Dunaji. Na ta način bi slovenski uradniki mogli biti nastavljeni v slovenskih deželah, nemški pa v nemških, in tem uradnikom bo gotovo jako ljubo in prijetno, da bodo samo nemški jezik slišali. Kakor hitro bodo taki gospodje, ki se prekrizajo, če slovensko besedo slišijo, v svojo domačijo se vrnili, bode narodni prepir popolnoma nehal in Slovenci bodo mej seboj živeli mirni in zadovoljni“. Bog daj! —

Gospodarske stvari.

Odkod toliko neredovitnih sadnih dreves.

M. Vzroki, iz katerih nerodovitnost sadnih dreves izvira, so raznovrstni. Kdor toraj nerodovitnost sadnih dreves odpraviti želi, ta mora najprej vzroke te napake poznati. Ti vzroki so pa dvojni, ali zvonajni, ali pa notrajni, t. j. taki, kateri v organizmu drevesa samega ležijo. K prvim spadajo neprimernost podnebja in vremena, dalje napačnost lege in zemlje za posajeno sorto, k drugim pa, v drevesu samem ležečim, spadajo premočna in prebujna ali pa oslABLJENA delavnost drevesnega življenja.

Ako je podnebje in lega za ktero sorto neprimerna, ako ji les ne dozori popolnoma, ako ji cvetni popki pozebejo pogosto, mora se tako drevo z drugo sorto, ktera po storjenih skušnjah v tem kraju dobro stori, zameniti, t. j. mora se prežlahniti. Ako leži vzrok nerodovitnosti v zemlji, treba jo je, če je prevlažna, posušiti, pusta, presušna zemlja pa se mora po navažanju dobre prsti, komposta vzboljšati, t. j. zemlja se mora pomladiti. Tudi gnojenje je v takih primerljivejše dobro. Ako pa izvira nerodovitnost od tega, da je drevo pregloboko posajeno, kar se le prerado zgodi, tako se da ti napaki le redkokdaj temeljito pomagati in sicer s tem, da se zemlja nad koreninami drevesa toliko odkoplje, da je potem prav. Ako tako drevo še ni čez 10 let posajeno, more se še presaditi in sicer s prsteno grudo vred. V ta namen se prst skrbno od vseh strani okoli in okoli odkoplje do primerne globočine, potem drevo z grudo vred iz jame vzdigne in na pravo mesto in primerno globoko posadi. Ako pa leži vzrok nerodovitnosti v drevesu samem, in sicer v premočni rasti, tu pomaga močnejše puščanje, t. j. prereže se precaj globoko koža po deblu in vejah. Tudi se morejo drevesu nekatere korenine po letu odčesniti in kjer je zemlja predobra in prebujna, se mora okoli drevesa taki sadež posejati ali posaditi, ki zemljo prav močno izsesa. Taki sadeži so pesa, selar itd. Ako je pa delavnost življenja v drevesu preslaba,

se mora drevesu krona pomladiti, kar najbolj pomaga. Brž pa ko so zopet drevesu mladike poizrastle, se mu mora pognojiti in sploh zemlja, v kateri stoji, vzboljšati.

Neredkokrat se zgodi, da drevo, posebno peščenega sadu, prav obilno cvete, ali večidelj cvetja mu potem kmalo odpade brez vsega sadnega nasada. Ti prikazni neredovitnosti je pogosto kriva premočna in prebujna rast mladih vej, ki poleg cvetja prebohotno rastejo in vse redivne soke za se porabijo in tako cvet prevladajo in zadušijo. Najboljši pomoček proti ti napaki je puščanje na vejah. Tako se del soka v spodnjih delih vej zadrži in prevlada in zaduha cvetja od strani vej se zabrani.

Po vrtih, kjer se morajo grede močno gnojiti, kakor n. pr. grede za špargelj, selar itd. sadna drevesa, katerih korenine v grede vdirajo, prebohotno v les in listje ženejo, zato pa nerodovitna ostajajo. Tu je včasih težko odpomoči, grede za sočivje se morajo močno gnojiti, ako se od njih dober in obilen pridelek imeti hoče, in tako sadna drevesa vedno bohotno ženejo. Tudi se še pridružijo hude bolezni k ti napaki, kakor črni prisad, rak, ozeblina, i. dr. Tako se zgodi, da slasti jablane in črešnje po takih gredah prav slabo rodijo in prospevajo. Pomaga se z ziduo razsipo, če se nje kolikor mogoče med drevesne korenine nasuje. Se boljše pa je v take grede le gruške, češplje saditi črešenj pa ne. Primeri se pa tudi neredkokrat, da so spodnje plasti zemlje v kateri nerodovita drevesa stojé, popolnoma izsesane in da vse redivne snovi v zemlji manjkajo. Tukaj le pomaga krepko obrezovanje in izrezovanje dreves in pa močno gnojenje spodnjih plasti zemlje. Zato je pa gnoj iz stranišč ali kanalov najboljši. Primeša se mu nekoliko lesnega pepela in se z vodo tako zredči, da je tekoč. Poletnih mesecev se blizu dreves, katerim se hoče gnojiti, najboljše meseca julija in avgusta, naredijo luknje po pol metra globoke. V te luknje se potem iz škropilnice od rečenega gnoja nalije do vrha. More se še z vodo zalivati. Treh lukenj za jedno drevo je zadosti.

Kakor pomagati, kedar bučela piči.

Najprej se mora želo iz rane potegniti in strup iz rane iztisniti. Potem je treba pičen del trupla z mrzlimi rečmi hladiti, ali z mrzlo vodo, hladno prstjo, kamnom, če mogoče z snegom ali ledom. Tako so najhujše prve bolečine, ki se že še prestati dajo, prestane in tudi otekline ni več tako silna in huda in kmalu preide. Mogoče je tudi razun blada, se še drugih protistrupov posluževati, akoravno je res, da zoper bučelni pik dosedaj še ni nikdo pravega protistrupa iznašel ali izmislil. Ker je strup, ki je iz strupnega mehurčka bučele skozi cevasto želo v rano prišel, kisle narave, podoben je mravljinjski kislini, treba je tukaj alkalskih pomočkov, kakor amonijaka, raz-